

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyleti tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Helyközi telefon 15. sz. egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETE GH PÁL
LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 81. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyilt-tér so a 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és klíring 10,489. szám

Nincs pénz! — mondja Héderváry.

(J.) A multkor hallottuk Zichyt, ki a hozzá deputációban járt tanároknak azt mondta, hogy teljes mértékben azonosítom magamat a tanárok jogos kérelmével, de ezidőszerint: **nincs pénz.**

Erthető kíváncsisággal leste az ország ezek után a törvényhatósági tisztviselők tisztelgését a miniszterelnöknél különösen azért, mert a mint köztudomású: ezek voltak állásuknál fogva is a Héderváry által előkészített képviselőválasztás erősségei, kik a munkapárt diadal-kocsiját besegítették a parlamentbe.

A fogadtatás igen szép volt s annyira megható, hogy mikor az ország miniszterelnöke elénekelte azt a szomorú nótát, a mit mindjárt kormányra jutásakor megtanult és azóta folyton énekelte és tökéletesített, hogy: „*nincs pénz*“ — a jó urak olyan éljenzésbe csaptak, hogy rezgett tőle a parlament kupolacsarnokának üvegteröze.

De hát mi ez?

A pestis söpört-e végig az országon, vagy a tatárscorda, hogy egyszerre így elszegényedtünk?

Ki hiszi el azt ennek a miniszteriumnak, hogy nincs pénz?...

A tanárokról ugy-e azt gondoltuk, hogy ők elhiszik és lám mennyire csalódtunk feltevésünkben?

Lehet, hogy a harangozó és a havasi kecskepásztor elhiszik.

De nem hihetik el azok a derék tisztviselők, kik saját szemükkel látták azt a sok milliót, a mit a kormány szétszórta a választásokon.

Hiszen ezek tudják, hogy Hédervárytól származik az a kijelentés, hogy a koalíciós kormány üres kasszát hagyott nekik örökségül s abból az üres kasszából rövid idő alatt mégis előkerült harminc millió a választásokra.

Aztán jött a delegáció. Ki hallotta, hogy a miniszterelnök ott azt mondta volna: „nincs pénz“?

Vagy azért nincs-e itt, mert „ott“ sok volt, vagy azért volt-e „ott“, mert itt nincs?

Ki tudná ezt megmondani?

Hiszen a „nincs“ legalább is van akkora ur, mint egy osztrák admirális, vagy egy Ahrental. A „nincs“-nek parancsolni nem lehet; azt nem tudja meg-

fejni sem Héderváry, sem a munkapárt — bármilyen erős kezű legényekkel rendelkezik is.

Az a valóság, hogy nálunk mindenre van pénz, a mire nem kell, de semmire sincs, a mire kell.

Más szóval, nálunk mindenre van pénz, a mit Bécsben akarnak, mert azt akarja a miniszterelnök is, de semmire sincs, a mit a nemzet akar, mert azt már Bécsben sem akarják.

A míg a nemzet kulturális intézményeire, a nemzet szívébe nyillaló szociális bajok orvoslására csak koldus fillérek jutnak, addig a kormány két kézzel szórja a pénzt idegen intézményekre: a hadseregére és az osztrák nagyhatalmi világbolondító politika fentartására és erősítésére, amelyek a magyar állammal és magyar nemzettel sem érzelmi, sem érdekközösségben sohasem állottak.

Tehát van pénz, csak az akarat hiányzik. Az a jó akarat, mely nem deputációnális nagyhangú frázisokban szokott nyilvánulni, hanem tényekben és cselekedetekben.

Hiszen az a rendszer, melyet a miniszterelnök ur halottaiból feltámasztott, s melyet most képvisel, sohasem irtózott attól, hogy a költségvetés keretén néhány millióval tulkiadásba ugorjon, csak attól irtózott, hogy ezt az ugrást a magyar nemzet érdekében, a nemzeti kultúráért és e kultúra munkásaiért, a nemzeti haladásért és a nemzeti megerősödésért tegye meg.

Vajjon tépelődnek-e Héderváry ur, vajjon keresne-e a forrásokban, válogatna-e az eszközökben és módokban, hogy honnan vegye a pénzt, ha az a nemzet letörésére, a nemzeti közszellem elnyomására kellene?

Hiszen mindenki tudja, hogy ha a harminc millióba került első választás nem sikerül, jött volna a második és a harmadik — Isten tudja hány milliókkal?

Ugy-e ekkor és erre lett volna pénz, mert ez nem nemzeti érdek, nem nemzeti szükséglet?...

De hát szerencsésjűkre az első választás beütött, s hogy így ütött be, az első sorban azoknak a tisztviselőknek érdeme, kiknek ma a kormányelnök a vizsontszolgálatot agyon-dicsérettel teljesíti és azzal a hihetetlen kijelentéssel, hogy: „nincs pénz“.

Szomorú valóság ez ebben az észbontó drágaságban, hogy a nemzet gerincét alkotó vármegyei tisztviselők és a tanári karnak igazságos és jogos kérésére az egyetlen válasz: a kiábrándulás, mint a jól végzett munka jutalma.

Ez valóságnak igen szomorú, játéknak pedig igen frivol.

Mert a szabad vélemény elnyomására, hirlapok összevadásására, képviselők megvesztegetésére, a Dienes Mártonok megszöktetésére annyi pénz volt, a mennyi éppen kellett.

Mikor pedig Héderváry a vármegye érdemes tisztviselőit kegyelemben azzal bocsátja el magától, hogy: „nincs pénz“ — ugyanakkor a „Magyarország“ értesítése szerint: „egyes urak és a magyar miniszterelnökség papirosait mutogatva, pénzt kínáltak a francia lapoknak, hogy a magyar kormányról kedvezőbb hangulatban emlékezzenek meg“.

Ezek után mondja még valaki, hogy: „*nincs pénz*“!?

= Törvényhatósági bizottsági tagok választása.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságában az év végén **ötvenegy** választott bizottsági tag helye üresedik meg. A pénteki közgyűlés **a választások határidejét folyó évi december 10-ikére** (szombatra) **tűzte ki** az összes választó kerületekben. A korteskedések már hetekkel ez előtt megindultak. A választó polgárságnak ismételtlen figyelmebe ajánljuk, hogy csakis olyan független egyénekre adja szavazatát, akiket a hatalom kezelői — állásuknál fogva — befolyásolni nem tudnak. Ne hallgassanak most a mézes-mázos szavakra, mert a választások elmúltával, azok többé nem ismétlődnek. Bizalommal tiszteljük meg önmagukat, székely testvéreik támogatásával, akik közvetlenül ismerik bajaikat, fájdalmaikat s azokról említést tudnak és mernek tenni a törvényhatóság termében. Vigyék diadalra mindenütt a függetlenségi zászlót! Ki kell zárni a mindenkori főispánt imádó szolgálalkü tagokat, kik egyetlen intésre képesek feladni elvi álláspontjukat és csuszva-mászva

hajlonganak a hatalom előtt. Székely testvérek! A vármegye törvényhatóságába küldjétek kemény dereku, független helyzetű székelyeket!

A drágaság és állattenyésztésünk fejlesztése.

Irta: **Jeszenszky Pál**

kir. tanácsos, az OMGE ügyv. titkára.

A drágaság miatt panaszkodik széltiben a közönség és az agrárérdekek ellenesei ennek enyhítése céljából ismét a szerb határ megnyitását, az argentinai és egyéb tengerentúli országok husbehozatalának engedélyezését követelik, állítván, hogy ezáltal a husrágaság jelentékenyen enyhítő lesz, mert pótolhatni fog az a hiány, amelyet állítólag megfoghatott állatállományunk immár kielégíteni nem képes.

Akik ezeket a követeléseket támasztják, nem számolnak azzal a körülménnyel, hogy egyrészt az összes ipari- és élelemcikkék ára is nemcsak nálunk emelkedett, de emelkedett az összes európai államokban és pedig fokozottabb mérvben, mint minálunk. Másrészt megfelelnek arról is, hogy az összes európai államok állatállománya az utóbbi évek kedvezőtlen termései és a takarmányárak szerfeletti megdrágulása miatt megcsökkent, amivel szemben viszont az igények és különösen a husfogyasztás tekintetében támasztott igények tetemesen emelkedtek, nem is szólva a munkabérek tetemes emelkedéséről, amelyeknek természetszerű folyamánya volt az összes ipari cikkek és élelmiszerek, tehát a hus árának emelkedése is.

Nagy mértékben túlzott és a valóságnak épen nem megfelelő állítás az, hogy a mult évben s az idén is olyan abnormálisan nagy a drágaság, aminő emberemlékezet óta nem volt s különösen oly csekély a fölhajtás a fővárosi állatvásárokon, hogy a szükséges vágójószág egyáltalán be sem szerezhető. Hivatalos árjegyzések és fölhajtásokról szóló hivatalos adatok bizonyítják, hogy 1905—1907-ben, mikor a szerb marhabehozatal tetőpontját érte el, tetemesen nagyobb volt a hus ára az 1909-ik évinél. A sertéshus ára sem volt nagyobb a mult évben, mint 1905-ben.

Hivatalos adatok bizonyossága szerint, a jobb minőségű szerb ökör ára alig egy-két fillérrel volt kisebb a budapesti piacra felhajtott másodrendű magyar ökör áránál s ennek a minőségnek az ára a szerb behozatal elmaradását követő három éven keresztül nemcsak hogy nem emelkedett, de csökkent, bizonyosságai annak, hogy a szerb behozatal

elmaradása az élőállat árát nem befolyásolta károsan a fogyasztók szempontjából.

A felhajtás valóban csekélyebb ez idő szerint, mint volt a szerb állatbehozatal alkalmával, de az eladatlannal maradt állatok számáránya nem változott. Bizonyosságul annak, hogy a felhajtás a keresletet épp úgy kielégítette a szerb állatbehozatal elmaradásának idejében, mint azelőtt. A húsárakat nem a szerb marha behozatalának eltöltése, hanem a múlt évi föltöbblet rossz takarmánytermés szöktette fel.

A mostani szokatlanul nagy ár csak átmeneti. A határ megnyitása a drágaságot nem enyhítené, de viszont kiszámíthatatlan kárt okozna az ország állattenyésztésére. Bizonyára Budapest székesfővárosnak fáj legjobban a szerb állatbehozatal eltöltése, mert ennek következtében busás vásártéri jövedelemtől fosztott meg. A főváros egész közéleti politikája a fiskális-érdekek szolgálatában áll. Hiába azonban minden mesterkedése, az agrár-érdekeken csorbát ütni nem lehet. — Lehetetlenné teszik ezt a külfölddel kötött szerződések; másrésztől okos ember nem ül fel a deperkorációról szóló híresztelésnek, mivel a szerb állatbehozatal szükségességét óhajtják bizonyítani. Állatállományunk a tavaszi állatszámolás adatai szerint nem fogyott meg. Nincs tehát ok a deperkoráció hangoztatására.

Van állattenyésztésünk terén nem egy aggályos jelenség; ezek között pl. a sok lefejesre berendezett tehenészet, amelyek helyrehozatalul pusztítják a tenyésztésre hivatott legkiválóbb egyedeket; egy további a borjúk és növendékállatok igen nagy mérvet öltött pusztítása.

Legnagyobb hibája azután állattenyésztésünknek a megfelelő apaállatok hiánya.

Kereken 62,000 tenyészbikára lenne szükség, van pedig mindössze 38,000 drb. A legfőbb feladat tehát a köztenyésztés számszerű emelése szempontjából a földmivelésügyi kormányra hárul. Kötelessége minden rendelkezésre álló eszközökkel a tenyészbika-hiányt csökkenteni.

Svájc, Németország, Dánia és Svédország célbavezető intézkedésekkel állattenyésztésüket igen magas fokra emelték. Sok olyan van ezen intézkedések között, amely nálunk is alkalmazásba volna vehető.

Fontos volna nálunk a tenyészállat-díjazás reformja. Az ugynevezett szemrevaló bírálatnak sem haszna, sem célja nincs. Rendszeresíteni kell ennél fogva az alapos bírálaton alapuló tenyészállatdíjazást s a bírálatnál az állatok teteménycapessége a küllemmel legalább egyforma mértékkel veendő figyelembe.

Föltétlenül szükséges azután, hogy a kormány az eddiginél nagyobb támogatásban részesítse az állattenyésztést és tejgazdaságot, s e célra az eddiginél jelentékenyen nagyobb összeget állítson be a költségvetésbe. Ezzel kapcsolatban szükséges, hogy a kormány az állattenyésztéssel kapcsolatos adminisztratív teendők egy részét áthárítsa a gazdatársadalmi testületekre.

Az állattenyésztési egyesületek létesítésének fontossága az állattenyésztő-segéd- | : kontroll-asszisztensek: | kiképzése a tejgazdasági

és tejszövetkezetek továbbfejlesztése valamint az állatlétszám pontos összeírása. Ez mind elsőrendű kötelesség.

Állattenyésztésünk másik fontos sága, a sertésenyésztés terén igen nagy a baj. A sertésállomány 1895 óta huszonöt százalékkal csökkent. Érdemes a megfontolásra, hogy nem volna-e nagyon is megokolt a busfajták széleskörű tenyésztésbe vétele a mi viszonyaink között is, a hazai sertésenyésztés kiegészítéséül. Legfontosabb a sertésvész megszüntetése, mert ha ez továbbra is az addigi arányban fogja sertésállományunkat pusztítani, hiábavalónak bizonyul a létszámemelésre irányuló minden tevékenység is. Mindenesetre a kormány és társadalomnak egyaránt kötelessége, hogy vállvetett erővel és kölcsönös támogatással az ország állattenyésztésének ügyét előbbrevinni törekedjenek.

Színes képek.

Egy kinevezés története.

1.

Nagyságos képviselő ur,

— a napokban, hogy fönn voltam Budapesten, kerestem önt a lakásán, a klubban, mindenütt, de sehosem találtam. Így, levélben adom elő tehát a kérésemet.

A fiam, amint tudni tetszik, ebben az évben tette le az érettségi vizsgálatot, elkerült a mi kis városunkból és a jogra iratkozott be Budapesten. Szeretném a gyereket hozzá szoktatni, hogy maga keresse meg a kenyerét és ezért tisztelettel megkérem nagyságos képviselő urat, legyen neki segítségére. Ha már nem lehetne őt beszerezni valami ügyvédi irodába, nagyon jó volna, ha legalább díjnoki állást kaphatna valamelyik miniszteriumban. Az egyetemre így sem, úgy sem fog bejárni, a díjnokságból pedig mégis csak keresne egy kis pénzt, ami rajtam könnyítés.

A nagyságos képviselő urnak csak egy szavába kerül az egész, és örök hálára kötelezi le jóindulatával tisztelő, négyszáz szavazatot hozó kortesét:

Tar Mihályt.

Nagyságos

Elvszilárd Pál
orsz. képvis. urnak,

Budapesten.

2.

Kedves szerkesztőm,

— mindenekelőtt is gratulálok: olyan kitűnő a lapod, hogy minden sora aranyat ér. Azonkívül hálásan köszönöm kegyességedet és a parlamenti riportered udvariasságát, hogy nemcsak kiadatok mindennap a nevetem az újságban, de, hogy szellemességeket adtok a számba, amiket a képviselőház folyósján mondok el. Bizony Isten, kedves szerkesztőm, lassankint már magam is elhiszem magamról, hogy számottevő tagja vagyok a parlamentnek és hogy csak úgy ontom az elmésségeket.

Most pedig — vizontszolgálatra készen — jelentéktelen kis szivesre kérlek. Hetek óta nem vagyok képes lerázni a nyakamról egyik utálatos, ugynevezett kortesemet, aki minden áron el akarja helyezni jogászfiát egyik miniszteriumban. No,

ne ijedj meg: csak dijnoknak. Én magam nem akarok semmiképpen sem közbenjárni, mert ha már kérek valamit a kormánytól, akkor magamnak kérek. Te ellenben, ha csak egy szót szólsz is valamelyik államtitkárnak, annak az ifj. Tar Mihály nevű fiunak az ügye azonnal el van intézve.

Köszönöm a szivességedet és vagyok jó pajtásod:

Elvszilárd Pali.

Nagyságos

Harcos Péter szerkesztő urnak,
Budapesten.

3.

Tisztelt szerkesztő ur,

— ifj. Tar Mihály joghallgató ur jelentkezék miniszteriumunk segédhivatali igazgatójánál, az majd be fogja őt osztani.

Az államtitkár ur ő méltósága megbizásából:

Előkelő Zoltán
titkár.

Nagyságos

Harcos Péter szerkesztő urnak
Budapesten.

4.

Kedves Pali barátom,

— pártfogoltnak az ügye rendben van. Menjen föl a belügyi miniszteriumba, jelentkezék a segédhivatali igazgatónál.

Hived:

Harcos.

Nagyságos

Elvszilárd Pál orsz. képvis. urnak
Budapesten.

5.

Tisztelt Tar ur

— teljes három hétig éjjel-nappal dolgoztam a fia érdekében. Minden követ megmozgattam, de hiába, mert minden állás, a legkisebb is, be van töltve. Tegnap azután nagyon szigorúan rászóltam a miniszterre és így sikerült nagynehezen elhelyeznem a fiát, akit már értesítettem, hogy hol kell jelentkeznie.

Reményem, tudomására adja a választópolgárságnak, hogy képviselőjük mennyire szíven hordja az ő ügyüket és mily lelkesedéssel száll érdekeikért harcba,

Pártforgó tisztelettel:

Elvszilárd Pál
országgyűlési képviselő.

T. c.

Tar Mihály urnak
Szentpéter.

Megyei közgyűlés.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága e hó 2-ikán tartotta meg ez évben utolsó rendes közgyűlését.

Elnöki megnyitójában Gróf Haller János főispán említést tett arról, hogy ötét felhívták a marostordai főispánság elvállalására, de gondolkodási időt kért és kapott a miniszterelnöktől. Az elvállalásról még nem nyilatkozott. Azonban ha innen elmenne, akkor is szíven viseli majd Udvarhelyvármegye ügyeit. A főispán hívei természetesen megéljenezték ezt utóbbi kijelentését.

Tárgysorozat rendén tudomásul vették, hogy a királyszívesen fogadta a születése napjára küldött hódoló diszfeliratot. Majd az alispán jelentését vették tudomásul Dr Valentsik Ferenc felszólalása után.

Majd a nyugdíjazás folytán megüresedett székelykereszturi főszolgabírói állás betöltése következett. Három jelölt volt: Pálffy Jenő, Majthényi Miklós és Biró Dénes. A két utóbbi a szavazás kezdetén visszalépett s így Pálffy Jenőt egyhangulag megválasztott főszolgabírónak jelentette ki Sándor Mózes választási elnök. Ezután I. osztályu szolgabírói állásra indult meg a szavazás Lukácsffy József és Bartha Gábor jelöltekre. Mint legtöbb szavazatot nyert: Lukácsffy lett a szolgabíró. Végül Dr Kovácsy László és Tompa László között volt választás a II. oszt. szolgabírói állásra. Előbbi kapta meg a többséget.

Ezzel a választások még nem fejeződtek be. A közigazgatási bizottság választott tagjai közül kilépők helyeit töltötték be. Itt Dr Gyarmathy Dezső helyébe Dr Valentsik Ferenc orsz. képviselőt választották meg a régiiek maradtak.

A központi választmány, az esküdtek évi lajstromát összeállító bizottság, a bíráló választmány, az állandó választmány, az igazoló választmány, a lötenyésztő bizottság, a lovató bizottságok elnökei és helyettes elnökei, az árvaszéki üléseken szavazattal bíró tagok, a mezőgazdasági és közegészségügyi bizottságok tagjainak megválasztását ejtették meg. Legnagyobb részben a régiéket újra választották.

A választások lezajlása után már rövidesen végeztek az egyes tárgyakal.

Elutasították Kanyád és Jásfalva község felebbezését s így a körjegyzői székhely Peteken lesz. Erked község 300 K-ás követelését Hargitai Béla volt h. jegyző terhéről törölték, illetve a törlést jóváhagyták. Gömör- és Kishontvármegyének a vármegyei tiszviselők státus rendezése ügyében kelt feliratát hasonló felirattal támogatják.

A képviselőválasztások alkalmával „kiszállásokat” teljesített szolgabírák utiköltségeinek fedezésére a katonabeszállásolási alapból 1800 kvronát szavaztak meg.

Péterffy Domokost, a valamikor délceg megyei hajdut évi 910 K-val nyugdíjazták, ugyszintén Vass Mihály oroszhegyi községi jegyzőt is nyugalomba helyezték, míg özv Ferenczy Lajosné részére az özvegyi ellátást megallapították. Az alispánnak pedig 3 havi fizetési előleget engedélyeztek.

Gálffy Endre felebbezése folytán a városi szervezési szabályrendelet módosítását megtagadó képviselőtestületi határozatot feloldották s így az újabb tárgyalás alá kerül.

Okládon gőzfertőtlenítő színt építenek. Nagy Pál vármegyei irnok segély iránii kérelmét elutasították. Az E. G. E. feliratát a petroleum, földgáz és kálisó monopolizása ellen egyszerűen tudomásul vették.

— **Tiszteletbeli szolgabíró.** A vármegye főispánja a pénteki közgyűlés bezárása során bejelentette, hogy Szent-Királyi Kálmán közgazgatási gyakornokot, aki az udvarhelyi járás szolgabírói hivatalához van beosztva, tiszteletbeli szolgabírónak nevezte ki.

HIREK.

Dalolok akkor is...

Dalolok akkor is,
Mikor mások sirnak;
Sokszor sírok, mikor
Mások úgy dalolnak.

Ha aggastyánt látva,
Mit élt azt az időt;
S anyjára mosolygó
Ártatlan csecsemőt.

Ha temetőt látok,
Mely elföldi szépen
Koldus gyermek anyját
Ott a falu végen.

Ha sir az őszi szél
Virág sírját ásva;
Ha nyomorult előtt
Látok ajtót zárva.

Ha az Istentelent
Porban látom fekve;
A kit úgy káromolt
Ahhoz esedezve.

Ha ott jár a lelkem
Hol csillagok laknak,
Melyek a vándornak
Zárt utat mutatnak.

Akkor is, ha hallom
Édesanyám hangját,
S kedves kis falumnak
Hívó kis harangját.

Akkor is ha járok
Virágos mezőre,
S reáborulhatok
Az anyai földre.

József Dezső.

— **Bevont zászló.** Pár hónappal ezelőtt az Első Székely Házi-ipari Országos Szövetkezet érdekében zászlót bontottunk. A cél, melynek szolgálataiba hazafias készséggel állottunk — oly szép, nemes és messzekiható fontossága, hogy annak kiviteléhez segítő kezet nem nyújtani, bűnnek tartottuk volna. Mert hiszen a mai szociális áramlatok mellett, lehet-e fontosabb, dicsőbb feladat, mint-hogy a nyomorgó, közterhek sulya alatt roskadozó népet a téli időszakban téltenségéből kiragadni és azt otthon, családi tűzhelyénél tisztességes keresetforráshoz juttatni? Mindenki örült az eszmének, mert azt jónak, helyesnek tartotta; megvalósítását feltétlenül szükségesnek mondotta. Nem is mondhatott volna mást, aki a falusi életet ösmeri. Aki tudja, közvetlenül látja, hogy csak egyetlen családnál is 3—4 férfi egyebet se csinál, mint: gondoz 3—4 szarvasmarhát és 2 disznót. Állatot sem tarthat többet, mert nincs mivel. Így hát tétlenül nyomorog, vagy elvándorol. Ha pedig a vándorlásba belekapott: Amerikáig meg sem áll. De onnan nyárára itthon dolgozni nem is jön. Ezért van nyárban országszerte munkáshiány. A népet téli kereset-forrással itthon akartuk tartani. Ez a cél vezetett. A szövetkezetnek jelentkezett is tagja bőven. Talán tizezernél is több. De saj-

nos — a csekély 10 koronás részjegyet alig fizette be 300. Mit kezdjen a vezetőség 2—3 ezer koronával? Ezzel az első egy-két heti munkabérekét sem tudná fedezni. Sok veszélyes, költséges felszólítás, kapacitálás ment kárba, mert a tagok nem fizettek. Látva ezt az indolenciát és azt, hogy azok részéről, kiknek a nép sorsa kezében van és akik hivatva volnának kötelességszerűleg egy ilyen messzekiható ügyet szível-lelekkel támogatni — nem-hogy támogatnák azt, de sőt alattomos ellenségük s befolyásukat a közérdek előmozdítása helyett: aknamunkára használják, — a vezetőség lelkesedését elveszítette és bizalmi tisztét az e hó 18-án d. u. 3 órára Székelyudvarhelyre összehívott rendkívül közgyűlésnek visszaadja. Így áll a dolga jelenleg az Első Székely Házi-ipari Országos Szövetkezetnek. Annyit már most mondhatunk, hogy Magyarországból kereskedő és ipari állam alig lesz valamikor. Míg a vezető körök szemet hunynak az ilyen és ehhez hasonló társadalmi mozgalmak fölött, addig bizonyára eredményeket sem lehet felmutatni — bárki álljon elére az ügyeknek.

Bevonjuk tehát a lobogót, melyet pár hónappal előbb oly nagy lelkesedéssel kibontottunk. De az eszmét nem engedjük elaludni, mert az ország vármegyéiből felhangzó sokszoros jajsztót pusztába nem hagyhatjuk. Követelni fogjuk a kormánytól, hogy adjon téli munka-alkalmat a népnek, mert a közterhek hordozására már nemcsak nyárban, de télen is dolgoznia kell annak. Nem elég a népet jól-rosszul egyes házi-ipari tárgyak elkészítésére nagy költséggel megtanítani és azután magára hagyni. Mert a legértékesebb tudomány sem ér egy hajtófát, ha azt gyakorlatba nem veszik. Tessék olyan szervekről gondoskodni, a melyek a nép által készített tárgyakat hetenkint egyszer készpénzért átvesszik és azok értékesítéséről gondoskodnak. Így a tanfolyamoknak lesz eredménye, a kivándorlás önként megszűnik, de másképp nem. Egyelőre ennyit. Alkalm-adtán még vizsgatérünk e tárgyhoz.

— **Katonák.** Ma este pont fél nyolc órakor veszi kezét a Budapest szálló színháztermében Thury Zoltán »Katonák» című nagyhatású színművének műkedvelői előadása. Az érdeklődés élénk; jegyek már csak korlátolt számban kaphatók. Az előadást táncmulatság követi.

— **Meghívó** az Első Székely Házi-ipari Országos Szövetkezet rendkívüli közgyűlésére, mely Székelyudvarhelyt 1910 évi december hó 18-án d. u. 3 órakor Kossuth-utca 40. szám alatt lesz megtartva. Tárgy: 1. A lemondott igazgatóság, felügyelő bizottság és ügyvezető igazgató helyei-
nek választás útján való betöltése. 2. Intézkedés a tagok által jegyzett üzletrészek beszédése, esetleg a szövetkezet feloszlata iránt. Szé-

kelyudvarhelyt, 1910. november hó 29-én. Az igazgató-ág.

— **Gyulai emléknap.** A helybeli ref. kollégium ifjusági önképző-körének Gyulai Pál emlékére az intézet tornacsarnokában rendezendő ünnepélye ma (vasárnap) d. u. 5 órakor kezdődik.

— **Tisztogató munkások.** A gyár tisztogatása, mint a gyári üzem higiénikus célokból való egyik kelléke, annak kielégítő része; tehát az e tisztogatás céljából alkalmazott munkások az iparüzemben alkalmazott s így a törvény értelmében biztosításra kötelezett alkalmazottak. Kereskedelmiügyi miniszter 1910. 59366/Vl. D.

— **Kávin estélyek.** A helybeli református egyházban dec. hó 11-én kezdődnek meg a Kávin-estélyek. Ez alkalommal is d. u. 5 órakor a ref. Kollégium tornacsarnokában fognak megtartatni. Az első estély programját most állítja össze a rendezőség.

— **Szérum a száj- és körömfájás ellen.** Németországban nagyarányú kísérletek folynak a száj- és körömfájás elleni szérum előállítására és a kormány a legnagyobb áldozatkészséggel támogatja ezen kísérleteket. A kísérleteket Dr Löfler, greifswaldi egyetemi tanár vezeti, kiváló bakteriologus. A kísérletek célja oly szérum előállítása, mely az állatokat immunissá tenné. A kísérlet eredményeként sikerült is már szérumot előállítani, melyet a gyakorlatban kezdtek kipróbálni, azonban ezeket a kísérleteket be kellett szüntetni, mert a kísérleti telep fekvése a járvány elhurcolásának veszélyével járt. Sikerült azonban már alkalmas kísérleti telep helyet találni a Greifswaldtól északra fekvő riemi szigeten. A sziget első berendezésére, az 1909 évi költségvetésbe 50.700 márkát állítottak be. Az építkezés már annyira előrehaladt, hogy tavasszal meg is kezdik a szérum előállítását. Löfler professor kísérletei elé igen nagy várakozással tekintenek szakkörökben.

— **Meghívó.** Melynélfogva Etéd és vidéke állattenyésztőinek szövetkezete tagjait f. h. 11-én (vasárnap) délután 3¹/₂ órára rendes közgyűlésre hívjuk össze az Erzsébetház nagytermébe. Tárgy: 1. Az igazgatóság és a felügyelőbizottság jelentése 2. Az igazgatóság és a felügyelőbizottság lemondása és megválasztása. 3. Indítványok. Etéd 1910 dec. 1. Az igazgatóság képviselőjében: Csia Kálmán elnök.

— **A Katonák gazdasági kiképzése.** A katonák polgári foglalkozásra való kiképzése, gazdasági, vagy közmunkára (ut, csatornaépítés stb.) való felhasználása nem új terv. Kézszelhetőleg hasznos azonban. Épen ezért a mi cefos hadvezetőségünk erősen idegenkedik tőle, bár éppenséggel nem esnek a harcckészség rovására. Emiélkezzünk csak arra, hogy a római állami katonaságnak a folytonos háborúk dacára ráért utakat építeni, hatalmas csatornákat készíteni, melyek közül ma is használható az elmúlt 2000 év dacára. A veszprém megyei gazdasági egyesület már négy éve tart gazdasági előadásokat és háziipari tanfolyamokat a veszprémi honvédek részére. Anapokban kezdődött egy hat hónapos tanfolyam. E végből 8

holdas mintagazdaságot létesítenek és a laktanya közvetlen közelében földet bérel, a hol minden katona külön parcellán gyakorolja a konyhakertészetet.

— **A gyári és házi ipar üzeme.** Azok, akik saját lakásukon a gyár megbízásából a gyári ipar üzeme részére, annak anyagából és vezetőségének rendelkezése szerint azokat az ipari termékeket állítják elő, melyeket a gyár saját gyártmányai-ként szállít a piacra, ezen termelő munkások végzése idejében ipari munkával foglalkozó otthoni munkásoknak tekintendők és a törvény értelmében betegség esetére való biztosítási kötelezettség hatálya alá esnek. Ezzel szemben házi iparos az, aki a maga és hozzátartozói, vagy legfeljebb a fogyasztók bizonyos többnyire szűkebb köre, de minden-
esetre közvetlenül a fogyasztók vagy legfeljebb a kereskedelem, de gyáros részére, önállóan készíti az ipari terméket anélkül, hogy munkája nagyobb iparvállalat üzemének alkatrésze volna. (Kereskedelmiügyi miniszter 1910. 68107/Vl. D.)

— **Névjegyek.** Tekintettel a közelgő karácsoni és új-évi névjegy szükségletre, lapunk könyvnyomtató intézete a szebb-nél-szebb névjegyek nyomtatását már megkezdte. Rendeléseket naponkint elfogad. A szétküldés hetenként kétszer: kedden és péteken történik. Ez-
uton hívjuk fel a n. é. közönség szives figyelmét a dusválasztéku divatos névjegyekre és kérjük, hogy szükségletét minél előbb megrendelni méltóztassék, nehogy az ilyenkor beállani szokott munkatorlódás miatt, esetleges hátránya legyen.

— **Vidékiek,** akik rövidebb-hosszabb időt kívánnak a fővárosban tölteni szórakozás vagy üzleti ügyek intézése végett, a Magyar Otthon (VIII. Főherceg Sándor utca 30. sz.) barátságos hajlékaiban nyugalmasan berendezkedhetnek. Csoportos jelentkezőknek, utazóknak, turistáknak hivatalnokoknak és más hivatásuaknak kivételes kedvezmény jár ki. — Iskolák tanulmányi kirándulásai számára egyenesen megbecsülhetetlen a Magyar Otthon! Villamos világítás! Tükrös szekrények!

— **Ne irigykedjék** azokra, akik mindent jól és olcsón vásárolnak, hanem keressen ön is jobb bevásárlási forrást. A legjobb üzletek címét a „Székely-Udvarhely“ hirdé-
tési rovataiban találja.

Halotti imák, emlékek és temetési beszédek. Közreadta Bod Károly ref. lelkész és nyug. tanár édes atyja emlékére. A 172 oldalas kötetben: Halotti imák, Emiék-beszédek és Temetési beszédek vannak külön-külön csoportokban. A lélekemelő imák, magvas emlékbeszédek és megható temetési beszédek általános elismerésben részesültek. Míg a csekély készlet tart — kapható Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

— **Kereskedősegéd,** ki a könyvelésben és vevők kiszolgálásában jártas — állandó foglalkozást nyer. Hol? Megmondja e lap kiadóhivatala.

B O R!

Fernengel Gyula székely-udvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Kétjáratu patakmalom felülcsapó kerekkel gátja hibás Udvarhely-megye Miklósfalván külön lakóház mellékepülettel 2400 négyszögöl területtel f. évi dec 12 en d. e 10 órákor a helyszínen önkéntes árverésen elfog adni. Kikiáltási ár 3300 K, bánat pénz ennek 10 százaléka előre leteteendő. Megbizott Orbán Dénes Miklósfalván.

Szám: 10055—910. Tkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, miszerint Szakács Zoltán parajdi lakos végrehajthatónak Simon Márton és neje Dorn Anna székelyvajai lakos végrehajtást szenvedők ellen 381 K 40 fillér tőke követelés iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék területén levő és a parajdi 103. számú telekjegyzőkönyvben A + 272, 273 hrszám Simon Márton és neje Dorn Anna nevén álló ingatlanok 3772 korona kikiáltási árban Dénes B. budapesti cégnek 3000 koronaa s jár. a Maschinen und Motoren fabrik Jug E. Plema & Comp bécsi cégnek 13.000 korona s járulékaiból álló követeléseik kielégíthetése végett

is az árverést elrendelte és a fentebb megjelölt ingatlanok az 1910 évi december hó 21-ik napjának délelőtt 10 órájkor Parajd község házában megartandó nyilvános árverésen el fognak adni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10°/-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1910 október hó 6-án.

Gyarmathy s. k. kir. tszéki bír.

A kiadmány hitelül:

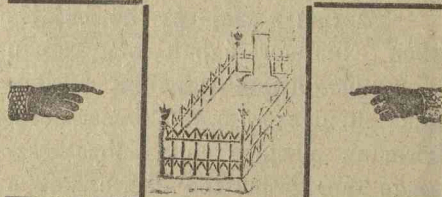
Gyertyánossy

kir. törvényszéki telekkönyvvezető.

Városi lakóházak

tervezését, költségvetéseket, modern lakóházak szolid felépítését;

CSALÁDI SIRBOLTOKAT

(kripták) a legjobb és legszebb kivitelben, minden elfogadható árért pontosan felépít

TÓTH JÓZSEF

képesített kőművesmester Székelyudvarhely, Bethlen-utca 41. sz. alatt. Az igen tisztelt építető közönség szíves pártfogását kéri.

Megbízható jó munka!

Bélyegzők

B megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári ár mellett szállítanak **Betegh Pál** könyv- és papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bornagy kereskedők

Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Stoch Cognac gyógyyszer

Garantált valódi borpárlat. Főzése a legszigorubb ellenőrzés mellett történik.

Gamis és Stoch Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható.

Hamisítástól védve van.

REFORMÁTUS

***** DISZES *****

IMAKÖNYVEK

NAGY VÁLASZTEK-BAN KAPHATÓK

BETEGH PÁL

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN SZÉKELY-UDVARHELYT

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régiónak bizonyult háziszser, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közhírnél, csúznál és meghűléseknel, bedörzsölésképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerüzletben kapható. Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerüzlet az „Aranyoroszlánhoz“

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.

Karácsoni vásárlások

alkalmára cégem

Kiárusítás

céljából, míg a készlet tart, az alább felsoroltak szerint oly messzemenő árleszállításokat eszközölt, melyek **olcsóságukban** a páratlanul álló

rekordot érik el.

Ugyanilyen minőségű árukat olcsóbban árusítani lehetetlenség! Tájékozással szolgáljon a következő visszamaradt

Tavaszi és nyári kelmék:

Jó mosó kretonok ezelőtt 26 kr, most 19 kr.
Cosmenosi és Goldberger-féle elsőrendű szintartó mosó kretonok és levantnok ezelőtt 35 kr, most 25 kr.
Női blouose és férfi ingzefirek csinos sávokkal ezelőtt 36 kr, most 25 kr.
Angói mosó cepon és zefirek ezelőtt 45 kr, most 30 kr.
Mosó kretonok legszebb mintázatokban ezelőtt 45 kr, most 28 kr.
Prima mosó delének minden színben ezelőtt 36 kr, most 24 kr.
Costume-vászon divatos csikokkal ezelőtt 48 kr, most 30 kr.
Tiszta len egyszínű ottoman szövésű ruhavászon ezelőtt 75 kr, most 48 kr.
Divatos színekben szörkelmek ezelőtt 1.50 most 75 és 95 kr.

Mintázott és sima blouose és ruha bársonyok 75 kr. Egyszínű nehéz Cheviot'ok 1.70 helyett most 1.20.

Férfi és női meleg alsó trico ingek és nadrágok 75 90 1 1.20-ig legjobb minőségben.

Abrosz és szervét garnitúrák színes mintázatu és fehér lenből 6 személyre 5.20 helyett 3.50. 6 személyes lenabroszok 2.80 helyett 1.90.

Kész női pongyolák jó mosó atlasz barketből 5 f. — Női gyapju kosztümök készen 20 frttól feljebb

Kész aljak szörszövet és posztóból 3.50 feljebb. — Blouseok flanel és gyapju kelméből 1 frttól 5 frtig.

Csinos kötények iskolás leányok részére 20 krtól felfelé nagyság szerint. — Kész leányka köntösök 60 krtól felfelé 6 frtig.

Férfi és fiu kését ruhák és felöltők, mivel a készletet teljesen kiárusítom, csaknem féi árára leszállítottam, ugyszintén a gyerek, női és férfi cipőket is teljesen kiárusítom. Finom szálu női és férfi ingekre való legjobb minőségű 23 méteres végvászson 7.50 frt helyett 5.50.

Az idei árleszállítás kiterjed minden fent elősorolt árukra.

Tisztelettel

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA.

Betegh Pál villam-moteros könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt.